ONLINE KITOB DO‘KONI UCHUN MOBIL DASTUR ISHLAB CHIQISH

Abdullayev Anvar Shuxratovich
Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent Axborot Texnologiyalari Universiteti Urganch filiali Shuxratovich Axborot texnologiyalari kafedrasi assistent o’qituvchi
E-mail: anvar.abdullayev.1989@gmail.com
Tursunboyeva Nuriya Farhod qizi
Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent Axborot Texnologiyalari Universiteti Urganch filiali Kompyuter injiniring fakulteti 4-bosqich talabasi
E-mail: tursunboyevanuriya70@gmail.com

Annotatsiya: So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasida raqamli texnologiyalarni joriy etish va axborot-kommunikatsiya xizmatlaridan foydalanishni kengaytirishga qaratilgan islohotlar doirasida onlayn kitob do‘konlarining rivojlanishi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu maqola ta’lim va madaniyat sohalarida raqamlashtirish jarayonlarining aholiga sifatli axborot-resurslarni taqdim etishdagi rolini, shuningdek, yoshlar o‘rtasida kitobxonlik madaniyatini oshirish bo‘yicha davlat siyosatini tahlil qiladi. 2020 yil 16 martdagi Prezident qarori asosida noshirlik va matbaa sohasini qo‘llab-quvvatlash, raqobat muhitini kuchaytirish hamda mualliflik huquqlarini himoya qilish bo‘yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar onlayn kitob platformalari uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Maqolada, shuningdek, “Book Challenge” kabi tashabbuslar va 264 ming o‘quvchidan iborat kitobxonlik klublarining faoliyati onlayn kitob do‘konlari orqali kitob mutolaasini targ‘ib qilishdagi ahamiyati ko‘rib chiqiladi. 2017-2019 yillardagi qarorlar esa ushbu sohada izchil islohotlarning asosini tashkil etib, onlayn kitob savdosini rivojlantirishga xizmat qilmoqda.

Kalit so’zlar:mobil ilovalar, dasturlash tillari, Android, , UI va UX dizaynlari, backend, frontend, ilovani testlash, mobil dasturlar xavfsizligi, optimallashtirish, Android Studio mobil dasturlar ishlab chiqish.

Аннотация:В последние годы в Республике Узбекистан в рамках реформ, направленных на внедрение цифровых технологий и расширение использования информационно-коммуникационных услуг, развитие онлайн-книжных магазинов приобретает особую актуальность. Данная статья анализирует роль процессов цифровизации в сфере образования и культуры в обеспечении населения качественными информационными ресурсами, а также государственную политику по повышению культуры чтения среди молодежи. Меры, реализуемые на основе постановления Президента от 16 марта 2020 года, направленные на поддержку издательской и полиграфической отраслей, усиление конкурентной среды и защиту

ISSN 3030-3907

авторских прав, создают новые возможности для онлайн-книжных платформ. В статье также рассматривается значение таких инициатив, как «Book Challenge», и деятельность клубов читателей, насчитывающих 264 тысячи учащихся, в продвижении чтения книг через онлайн-книжные магазины. Постановления 2017–2019 годов заложили основу для последовательных реформ в этой сфере, способствуя развитию онлайн-торговли книгами.

Ключевые слова: мобильные приложения, языки программирования, Android, UI и UX дизайн, бэкенд, фронтенд, тестирование приложений, безопасность мобильных приложений, оптимизация, разработка мобильных приложений в Android Studio.

Abstract:In recent years, within the framework of reforms aimed at introducing digital technologies and expanding the use of information and communication services in the Republic of Uzbekistan, the development of online bookstores has gained significant relevance. This article analyzes the role of digitization processes in the fields of education and culture in providing the population with high-quality information resources, as well as the state policy on enhancing the culture of reading among youth. Measures implemented based on the Presidential Decree of March 16, 2020, to support the publishing and printing industries, strengthen the competitive environment, and protect copyright create new opportunities for online book platforms. The article also examines the importance of initiatives such as the “Book Challenge” and the activities of reading clubs comprising 264,000 students in promoting book reading through online bookstores. Decisions made between 2017 and 2019 form the foundation for consistent reforms in this area, contributing to the development of online book trade.

Keywords: mobile applications, programming languages, Android, UI and UX designs, backend, frontend, application testing, mobile application security, optimization, mobile app development in Android Studio.

Kirish

Mobil ilova (inglizcha: Mobile app) — ma’lum bir platforma, ya’ni iOS, Android, Windows, iPhone va shu kabilar uchun ishlab chiqilgan smartfonlar, planshetlar va boshqa mobil qurilmalarda ishlashga mo‘ljallangan dastur hisoblanadi. Ko‘pgina mobil ilovalar qurilmaning o‘zida oldindan o‘rnatiladi yoki ularni App Store, Google Play va boshqalar kabi onlayn dastur do‘konlaridan bepul yoki pullik yuklab olish mumkin.Texnologiyalar asrida yashayotgan har bir inson o'z ehtiyojlarini qondirish uchun iloji boricha kam harakat qilish va vaqtini, ortiqcha sarf xarajatlarni tejash uchun bir marta bo'lsa ham online yoki masofaviy do'kon xizmatlaridan foydalanadi. Ushbu kichik servis turlari majmuasi eletkron tijorat degan yangi iqtisodiy sohani tashkil etadi. Elektron tijorat deb nomlanuvchi,

ISSN 3030-3907

tovarlar yoki xizmatlarni Internetda elektron shaklda sotib olish va sotishdan iborat bo'lgan jarayonlarga aytiladi. Shuningdek, elektron tijorat auktsionlar, chiptalar va bank xizmatlari kabi boshqa onlayn faoliyatga ham tegishli bo'lishi mumkin.

ADABIYOTLAR TAHLILI :

Amazon dunyodagi eng yirik onlayn savdo platformalaridan biri bo‘lib, uning ilovasi kitobxonlar uchun keng imkoniyatlar taqdim etadi. Ilova foydalanuvchilarga millionlab jismoniy va elektron kitoblarni (e-books) sotib olish, Kindle orqali mutolaa qilish va audio kitoblarni tinglash imkonini beradi. Xususiyatlari:

Assortiment: Ilovada badiiy adabiyotdan tortib ilmiy nashrlargacha bo‘lgan keng turdagi kitoblar mavjud. Masalan, Kindle Unlimited obunasi orqali foydalanuvchilar minglab kitoblarni bepul o‘qishi mumkin.

- Foydalanuvchi interfeysi: Qidiruv tizimi samarali bo‘lib, kitoblarni muallif, janr yoki mavzu bo‘yicha tez topish imkonini beradi. Shuningdek, tavsiyalar tizimi foydalanuvchi qiziqishlariga mos keladi.
- Yetkazib berish: O‘zbekistonga xalqaro yetkazib berish xizmati mavjud bo‘lsa-da, uzoq muddat (10-30 kun) va qimmat narxlar (15-30 USD) mahalliy foydalanuvchilar uchun muammo tug‘dirishi mumkin.
- Mahalliylashtirish: Ilova asosan ingliz tilida ishlaydi va o‘zbek tilidagi kontent deyarli mavjud emas, bu esa mahalliy kitobxonlar uchun cheklov hisoblanadi.

Asaxiy ilovasi

Asaxiy O‘zbekiston bozorida yetakchi onlayn savdo platformalaridan biri bo‘lib, kitoblar bilan birga maishiy texnika va elektronika mahsulotlarini ham taklif etadi. Asaxiy Books loyihasi orqali ilova kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan maxsus yo‘nalishga ega. Asosiy xususiyatlari:

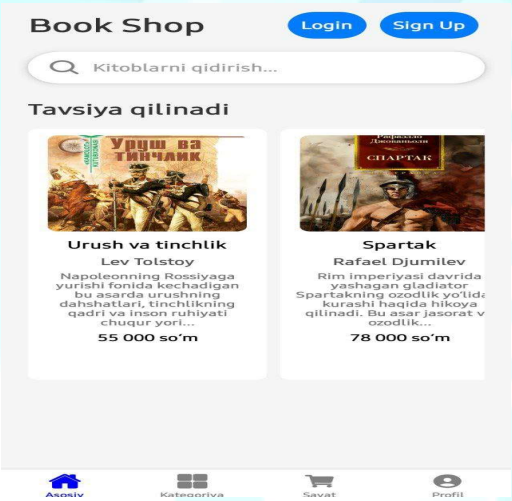
- **Assortiment:** Asaxiy turli janrdagi kitoblarni, jumladan, o‘zbek tiliga tarjima qilingan mashhur asarlarni taklif etadi. Masalan, “Atom odatlar” (Jeyms Klir) yoki “Farovonlik paradoksi” (Kleyton Kristenson) kabi kitoblar mavjud.
- **Foydalanuvchi interfeysi**: Ilova o‘zbek va rus tillarida ishlaydi, bu mahalliy foydalanuvchilar uchun qulaylik yaratadi. Elektron kitoblar uchun alohida bo‘lim mavjud bo‘lib, narxlar 9,990 so‘mdan boshlanadi.
- **Yetkazib berish**: Toshkent va O‘zbekiston bo‘ylab tezkor yetkazib berish (1-3 kun) va 3 ta kitobdan ortiq xaridda bepul xizmat ko‘rsatiladi.
- **Mahalliylashtirish:** Asaxiy mahalliy noshirlik sohasini qo‘llab-quvvatlaydi va Prezidentning 2020 yil 16 martdagi qaroriga muvofiq, o‘zbek tilidagi sifatli nashrlarni targ‘ib qilishga xizmat qiladi .

TADQIQOT METODOLOGIYASI

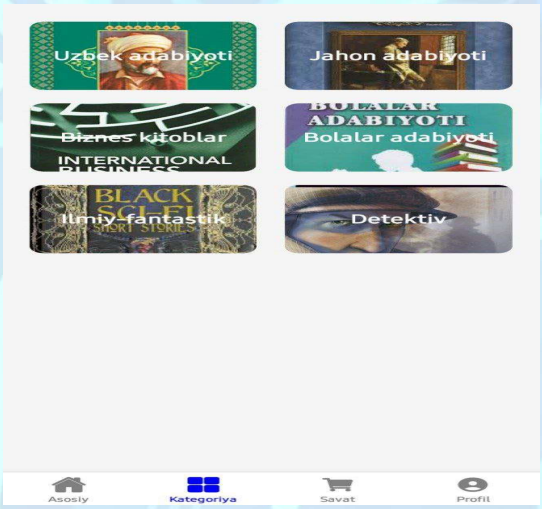
ISSN 3030-3907

Amazon global miqyosda keng imkoniyatlar va yuqori texnologik integratsiyani ta’minlasa-da, O‘zbekiston foydalanuvchilari uchun yetkazib berish narxi va til cheklovlari muammo bo‘lib qolmoqda. Asaxiy esa mahalliy bozorga moslashganligi, tezkor xizmati va arzon narxlari bilan ustunlikka ega. Masalan, Asaxiy’ning “Book Challenge” tashabbusi doirasida 600 mingdan ortiq kitob maktablarga sovg‘a qilingani mahalliy kitobxonlikni rivojlantirishdagi muhim qadamdir. Shu bilan birga, Amazon’ning elektron kitoblar va audio formatdagi keng tanlovi Asaxiy’da hali to‘liq rivojlanmagan soha sifatida qolmoqda.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

1-rasm. Ilova asosiy sahifasi

2-rasm. Ilova kategoriya bo’limi

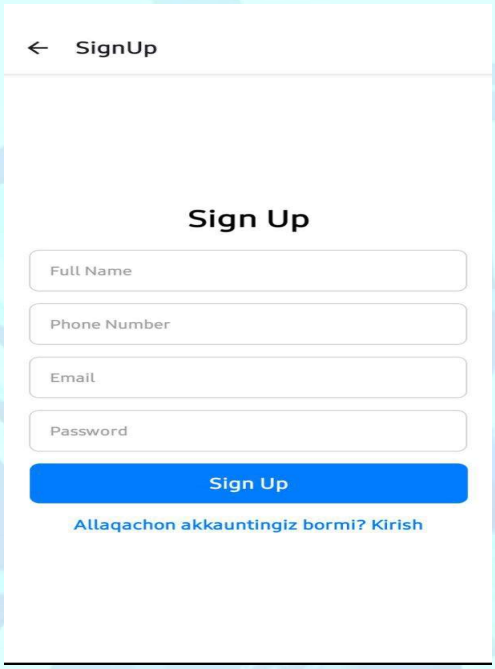

3-rasm. Ilovadagi o’zbek adabiyoti turdagi kitoblar kategoriyasi

ISSN 3030-3907

4-rasm. Ilovadan tanlangan kitob sahifasi

5-rasm. Ilovadan ro'yhatdan o'tish

XULOSA VA TAKLIFLAR

O‘zbekiston Respublikasida raqamli texnologiyalarni joriy etish va kitobxonlik madaniyatini oshirishga qaratilgan tizimli islohotlar doirasida onlayn kitob do‘konlari muhim platforma sifatida shakllanmoqda. Ushbu maqolada Amazon va Asaxiy ilovalari funksional imkoniyatlari, foydalanuvchi tajribasi va mahalliy bozorga moslashuvi nuqtai nazaridan tahlil qilindi. Amazon global miqyosda keng assortiment, shu jumladan millionlab elektron kitoblar va audio formatlarni taklif etsa-da, O‘zbekiston foydalanuvchilari uchun yuqori yetkazib berish xarajatlari (15-30 USD) va o‘zbek tilidagi kontentning yo‘qligi samaradorlikni cheklamoqda. Asaxiy esa mahalliy bozorga mos arzon narxlar (9,990 so‘mdan boshlab), tezkor yetkazib berish (1-3 kun) va o‘zbek tilidagi kitoblar bilan ajralib, 2020 yil 16 martdagi Prezident qarori doirasida noshirlik sohasini rivojlantirishga hissa qo‘shmoqda. “Book Challenge” tashabbusi va 264 ming o‘quvchidan iborat kitobxonlik klublarining faoliyati Asaxiy orqali kitob mutolaasini ommalashtirishda muhim natijalar berdi. Onlayn kitob do‘konlari nuqtai nazaridan, Asaxiy mahalliy noshirlarni qo‘llab-quvvatlash va tezkor xizmat ko‘rsatishda ustunlikka ega bo‘lsa, Amazon’ning raqamli kutubxona tajribasi O‘zbekiston bozorida hali to‘liq qo‘llanilmayotgan imkoniyat sifatida qolmoqda. Maqolada olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, onlayn kitob do‘konlari raqamlashtirish jarayonlarini mustahkamlash va bilim darajasini oshirishda muhim vosita bo‘lib xizmat qilmoqda. Kelajakda mahalliy va global platformalar o‘rtasidagi hamkorlikni kengaytirish, elektron kitoblar bozorini rivojlantirish hamda davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlashni davom ettirish orqali O‘zbekistonda

ISSN 3030-3907

onlayn kitob do‘konlari orqali kitobxonlik madaniyatining yangi bosqichiga erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 12 yanvardagi “Kitob mahsulotlarini chop etish va tarqatish tizimini rivojlantirish, kitob mutolaasi va kitobxonlik madaniyatini oshirish hamda targ‘ibot qilish bo‘yicha komissiya tuzish to‘g‘risida”gi farmoyishi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy sayti. URL: https://president.uz/uz/lists/view/144 [Matn ichida keltirilgan].
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 13 sentyabrdagi “Kitob mahsulotlarini nashr etish va tarqatish tizimini rivojlantirish, kitob mutolaasi va kitobxonlik madaniyatini oshirish hamda targ‘ib qilish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlar dasturi to‘g‘risida”gi qarori, PQ-3271-son. O‘zbekiston Respublikasi qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. URL: https://lex.uz/docs/3336848 [Web ID: 17].
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 16 martdagi “Noshirlik va matbaa sohasini yanada rivojlantirishga oid qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi qarori. Matn ichida keltirilgan ma’lumotlarga asoslanadi.
4. Asaxiy internet-do‘koni rasmiy sayti. Kitoblar bo‘limi va yetkazib berish shartlari. URL: https://asaxiy.uz/category/11 [Web ID: 0].
5. Asaxiy Books loyihasi haqida ma’lumot. Telegram kanali. URL: https://t.me/asaxiybooks [Web ID: 5].
6. Amazon ilovasi va xizmatlari haqida ma’lumot. Kiiky platformasi. URL: https://kiiky.com/amazon-kindle-unlimited/ [Web ID: 15].
7. Elektron kitoblar va raqamli kontent tendensiyalari. Mekan0 platformasi. URL: https://www.mekan0.com/uz/kitobxonlikning-raqamli-davri-o-zbekistonda-elektron-kitoblar/ [Web ID: 17].
8. Pandemiya davridagi kitobxonlik statistikasi. The Guardian nashri. URL: https://www.theguardian.com/books/2021/jan/04/uk-book-sales-soar-in-2020-thanks-to-lockdown-and-comfort-reading.
9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 7 iyundagi “O‘zbekiston Respublikasi aholisiga axborot-kutubxona xizmati ko‘rsatishni yanada takomillashtirish to‘g‘risida”gi qarori. Matn ichida keltirilgan ma’lumotlarga asoslanadi.

ISSN 3030-3907